

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MADANIYAT VAZIRLIGI
O'ZBEKISTON DAVLAT SAN'AT VA MADANIYAT INSTITUTI

«Taklif kiritdi»

O'zbekiston davlat san'at
va madaniyat instituti
rektori I.Y. Yandashev

«Tasdiqlayman»

O'zbekiston Respublikasi
madaniyat vazirligi
2020-yil « 25 »

IJODIY (KASBIY) IMTIHONLAR DASTURI

VA BAHOLASH MEZZONI

5150405 - Rejissyorlik (musiqiy teatr rejissyorligi) ta'lim yo'naliishi uchun

Toshkent-2020

Dastur O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti Badiiy, o'quv-uslubiy kengashida ko'rib chiqilgan va ma'qullangan. 2020-yil 20-ec-2-sonli majlis bayoni.

Kirish

5150405 - Rejissyorlik (musiqiy teatr rejissorligi) bakalavriat ta'lim yo'naliشiga kiruvchi abituriyentlarning ijodiy (kasbiy) imtihoni dasturi hujjatlarni qabul qilish va kirish imtihonlar "O'zbekiston Respublikasi Oliy o'quv yurtlariga qabul qilish qoidalar"ga muvofiq o'tkaziladi.

Ixtisoslik bo'yicha kirish imtihonlar, har bir ixtisos uchun ta'kidlangan qabul talablariga muvofiq ravishda o'tkaziladi.

Ixtisoslik bo'yicha imtihon o'tkazilishining ketma-ketligi, har bir Oliy o'quv yurtining qabul komissiyasi tomonidan o'matiladi va har yili qabul qilish qoidalar ko'rsatiladi.

O'zbekiston davlat san'at va madaniyat institutiga kirayotganlarga, yil mobaynida va imtihonlar oldididan konsultatsiyalar o'tkaziladi. Konsultatsiyalarning madsidi - qabulning shartlari bilan tanishish, shu olyi o'quv yurtiga kirishni xohlovchilarning qobiliyatini va tayyorgarlik darajasini aniqlanishdir. Konsultatsiyalar mobaynida pedagoglar, abituriyentlarni tanlagan ixtisosiga o'qtitish imkoniyatiga qarab, o'z tavsiyalarini berishadi.

5150405 - Rejissorlik (musiqiy teatr rejissorligi) bakalavriat ta'lim yo'naliشiga o'qishe kirayotganlar, ijodiy va tashkiliy ishlarga qobiliyatli, hamda yuksak ijodkorlik, ijrochilik, tashkilotchilik, yo'nalishidagi fikrflash qobiliyatig, asarni tanlash va sahnalashtirilishiда zaruriy jihatarni bilsish, tushunish, his qilish qobiliyatiga ega bo'lishi kerak.

Fanning maqsadi va vazifalari

5150405 - Rejissyorlik (musiqiy teatr rejissorligi) bakalavriat ta'lim yo'naliشida ijodiy (kasbiy) imtihonlar abituriyentlarning rejissyorlik layoqatini ijodiy sinovlar orqali fanlardan ijodiy, hamda amaliy ko'nikma va malakalarini aniqlash maqsadida o'tgaziladi.

Fanning vazifasi – abituriyentlarni mazkur soha bo'yicha zamonaviy ta'lim metodlari orqali sinash, musiqiy savodini, rejissura konsepsiysini, rejissura asoslarini, Sahnayiv asarlarning janri, spektaklda aktyorlarning obraz yaratishi, xarakter, aktyorlar ifodaviy vositalardan foydalanan qoidalarini aniqlashdan iborat.

Rejissyorlik (musiqiy teatr rejissyorligi) fani bo'yicha

Musiqiy teatr rejissyorligi fanidan imtixon o'qishiga kirayotgan abituriyent uchun suxbatdan (og'zaki imtixon) boshlanadi.
Subbat (og'zaki imtixon) - o'qishga kirayotgan shaxsni ijodiy maylini aniqlashga, musiqiy rejissuradan amaliy ko'nikma va malakalarini aniqlashga, davlatmizning ichki va tashqi siyosati borasidagi bilmlarini to'g'ri baxolashga, o'qigan adabiyotlari xaqidagi tushunchasi, musiqiy savodxonligi, musiqiy teatr san'ati xayotidagi asosiy savollarga to'g'ri oriyentsiya qila olishini aniqlashga imkoniyat yaratadi.

Tuzuvchilar:

N.Q.Qobilov - O'zDSMI "Musiqali, dramatik teatr va kino san'ati" kafedrasi professori v.b

E.Yorbekov - O'zDSMI "Musiqali, dramatik teatr va kino san'ati" dotsenti

Taqrizchilar:
M.R.Yusupova - O'zDSMI "Estrada va ommaviy tomoshalar san'ati" kafedrasi dotsenti, san'atshunoslik fanlari nomzodi
N.U.Maxmudova - O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist

- abituriyentning dunyoqarashi va ijodiy salohiyati;
- san'at va madaniyat haqida tushuncha;
- adabiyot, musiqiy teatr dramaturgiyasi haqida tushuncha;
- ixtisoslik (Musiqiy teatr rejissorligi) haqida tushuncha;
- maniqiy-obrazzi fikrash, ijodiy tasavvur, kuzatuvchanlik, xotiraviy mushohadasi;
- insony jozibadorligi, xislati, hayotiy tajribasi, tashqi ko'rinishi;
- musiqiy savodxonligi;
- shaxsnинг о'зига xosiligi, tashkilotchilik qobiliyati, ма'naviy-axloqiy hislatlari;
- sahna madaniyati, estetik didi, muomala munosabati;
- shaxsnинг о'зига xosiligi, tashkilotchilik qobiliyati, ма'naviy-axloqiy hislatlari;
- rejissorcha fikrash;
- rassomchilik, musiqi, raqqosluk va plastik san'at haqidagi tushunchasi;

Aktyorlik mahorati va Sahna nutqi fani bo'yicha

Rejissyorlikka o'qishga kirayotgan abituriyent Aktyorlik mahorati fani bo'yicha imtihonlarda, turli xil jamdiragi adabiy asarlarni ijro qilishi kerak, she'r, masal, qisqa hikoyalar, prozaik asardan hajvij parcha, monolog o'qish kerak. Ko'proq klassik, zamonaliviy, miliy va chet el adabiyoti pyesalaridan monologlar ko'rsatilishi maqsadga muvofigdir.

Ijro etiladigan asarlari bir-birdan janm va mazmuni bo'yicha ajralib turishi kerak, bu narsa abituriyentning qobiliyatini va ijodiy diopazonining kengligini chiqarishga imkoniyat yaratadi. Musiqali, ritmik va plastik ma'lumotlarga egaligini tekshiriladi.

Abituren bu bosqichda quyidagi dasturlarni tayyorlashi lozim:

- 1) Masal
- 2) Monolog
- 3) She'r
- 4) Qo'shiq
- 5) Raqs
- 6) Kuzatuvlar (Hayvonot xulq atvori)
- 7) Etyud - (Abiturenning y akka o'zi bilan sahnada sodir bo'layotgan so'z siz voqeasi ko'rinishi).

Bundan tashqari abituriyent qiziqqan sohasi yoki janri bo'yicha o'zining tayyorlab kelgan mustaqil nomerini ham namoyish etish mumkin. Masalan:

- 1) Plastika
- 2) Pantomima
- 3) Buyumlar jonlanishi - etyud
- 4) Parodiya (taqlid san'ati)
- 5) Musiga san'ati
- 6) Estrada yoki sirk janrlari va x.k.

- sahnaviy tarovat, insony jozibadorlikka ega bo'lmog'i kerak;

- tempo-ritnni tushunishi;

-musiqiy savodxonlik;

- diqqatni yig'a olishi;

- reaksiya, xotira va boshqa mashqlarni bajara olishi;

-berilgan shart - sharoit bo'yicha etyud bajara olishi;

-etyudda badila qila olishi;

-hissiyotli ma'nodorlik darajasiga erisha olishi;

-ijro qilinayotgan asarni tubdan tushinishi;

-monolog, masal o'qiganida eshitayotganlarni qiziqfirish, o'ziga jaib qilish;

- tasavvur qila olishi;

-kuzatuvchanligi, ta'sirchanlik va ehtirosi;

-obrazli fikr yuritish qobiliyatini namoyon etishi;

-qo'shiq (ariya,an' anaviy qo'shiqchilik, xalq qo'shiqlari)

-qo'shiqni murakkab bo'lmagan raqs xarakatlari bilan birga qo'shilib ijro qilinishi;

- nasr, masal, she'r, sonet, yana imtihon oluvchining tanlovi orqali publisistik asar,

hikoya felyetonlarkitobdag'i matndan o'qib berilishi.

-badiiy so'z ijrochiligi mahoratin (she'r, g'azal, masal, monolog va nasriy – xajviy asar) namoyish etishi;

-talaffuz tozaligi, rayon, burro, aniq (nutq a'zolaridagi organik va noorganik kamchiliklari yo'q) bo'llishi;

- biron bir materialni jarangdor va sog'lom ovoz bilan namoyish etish imkoniyatiga ega bo'llishi;

-nutqiy eshitish qobiliyatni mayjud bo'ilib, nutqiy ifodaviylik va ta'sirchanlikka ega bo'llishi;

-badiy va she'riy asarlarda tasavvur mayjud bo'lish (mutolaa qilish savodxonligi) kerak.

Abituriyent bilmiga qo'shiladigan talablar

Rejissyorlik (musiqiy teatr rejissyorligi) fani bo'yicha Suxbatda (og'zaki intixonida) abituriyent ijodiy qobiliyatni, musiqiy savodxonligi sinaladi. Abituriyentning ijodiy saloxiyati, insony jozibadorligi, xislati, tabiat, yoshi, tashqi ko'rinishi, yoqimtoyligi , xamda ichki madaniyati bilan birga uning dunyoqarashi, san'at va madaniyat haqida tushunchasi, adabiyot, musiqiy teatr dramaturgiyasi haqida tushunchasi talabga javoy berishni tekshiriladi.

Aktyorlik mahorati va Sahna nutqi fanidan Rejissorlikka kirmoqchi bo'lgan abituriyentning Sahnada aktyorlik maxoratini namoyish etayotgan jarayonda uning ijodiy saloxiyati va sahnaviy tarovati, tashqi ko'rinishi, hayotiy tajribasi, tasavvurining rang-barangligi, ta'sirchanligi, hayotiy voqeasi va xodisalarga munosabati va ularni sahnda aks ettira olish salohiyati, sog'lom ovozning mayjudligi, talafuzning tozaligi, ravonligi, aniqligi (nutq a'zolaridagi organik va noorganik kamchiliklarning yo'qligi o'rganiladi.

Ijodiy (kasbiy) imtihonlari quyidagi mezon asosida baholanadi:
Rejissyorlik (musiqiy teatr rejissyorligi) fani bo'yicha

Nº	Talabning mazmuni	Maksimal ball
1.	Abituriyentning dunyoqarashi va ijodiy salohiyati	8
2.	San'at va madaniyat haqidagi tushuncha	5
3.	Adabiyot, musiqiy teatr dramaturgiyasi haqidagi tushuncha	7
4.	Ixtisoslik (Musiqiy teatr rejissyorligi) haqidagi tushuncha	5
5.	Mantiqiy-obrazli fikrlash, ijodiy tasavvur, kuzuvchanlik, xotiraviy mushahadasi	20
6.	Insoniy jozibadorligi, hayotiy tajribasi.	5
7.	Musiqiy savodxonligi. Nota bilan ishlay olishi.	5
8.	Tashkilotchilik qobiliyati, ma'naviy-axloqiy hislatlari	5
9.	Sahna madaniyati, estetik didi, muomala munosabati	5
10.	Shaxsnинг tashkilotchilik qobiliyati, ma'naviy-axloqiy hislatlari	5
11.	Rejissyorcha fikrlash	5
12.	Rassomchilik, musiqa, raqqoslik va plastik san'at haqidagi tushunchasi	8
13.	Yozma ish yozish. Voqeani mantiqiy rivojlantira olishi. Berilgan mavzular asosida uzluksiz hikoya tuza olish. Voqeani mantiqiy rivojlantira olishi	10
Jami:		96

Aktyorlik mahorati va Sahna nutqi fani bo'yicha

Nº	Talabning mazmuni	Maksimal ball
1.	Abituriyentning ijodiy saloxiyati, ichki madaniyati, ijodiy tassavunining rang-barangligi, ta'sirchanligi	8
2.	Abituriyentning sahnayiv tarovati, jozibadorligi, tashqi ko'rinishining nusqasindan xoli ekanligi	17
3.	Dunyoqarashi (ijtimoiy – siyosiy, madaniy, adabiyot, san'at sohaga od bilimlar darajasi). Salma madaniyati	5
4.	Ijro uslubi va mahorati (qo'shid, she'r, g'azal, monolog, masal, hikoya). Ijro mahoratidagi ta'sirchanligi, tabiiyligi, o'ziga xosligi	5
5.	Sahnayiv serg'i (sahnayiv ko'rish, eshitish va idroklash) qobiliyati	5
6.	Abituriyentning sahnayiv tasavvuri, berilgan shart-sharoitda tabiiy xatti-harakat qilish qobiliyati, sahnayiv ishonch layoqayati.	5
7.	Abituriyentning sahnayiv plastikasi, raqs (nafis harakat, tana harakatlarining ifodaviy ta'sirchanligi, ma'nodorligi)	5
8.	Abituriyentning improvizatsiyaga moyilligi	5
9.	Etyud ijrosi. Odob-axloqiy, muomala madaniyati va estetik didi	5
10.	Talaffuzning tozaligi, ravonligi, burroligi, aniqligi (nutq a'zolaridagi organik va noorganik kamchiliklarning yo'qligi)	5
11.	Ovozning sog'gomlligi va jarangdorligi	8

12.	Nutqiy ifodaviylik va ta'sirchanligi (nutqiy eshitish	5
13.	Badiy so'z ijrochiligi mahorati (she'r, g'azal, masal, monolog va nasriy – xajiy asar)	5
14.	Badiy va she'riy asarlardagi tasavvurning mayjudligi (mutolaa qilish savodxonligi)	5
15.	Noyob va beatkor nutq va sohir owozga egaligi	5
Jami:		93

Kasbiy (ijodiy) imtihonlarni o'tkazish tartibi

5.150405 - Rejissyorlik (musiqiy teatr rejissyorligi) yo'nalishiga hujjat topshirgagan abituriyent jadval asosida belgilangan kunlarda rejissura, aktyorlik mahorati va sahma nutqi fanlardidan ijodiy imtihonini topshiradi. Rejissura, aktyorlik mahorati, sahma nutqi fanlardan ijodiy imtihon oluvchi xay'at a'zolaridandan iberat (barcha fanlardan bir komissiya a'zolari guruhi tuzuladi, chunki "rejissura" va "aktyorlik mahorati"ni spitsifik jihatlarini hisobga olgan holda rejissura o'qtuvchisi bilan birlgilikda abituriyentni aktyorlik mahorati bo'yicha qobiliyatlari tekshiriladi) guruuga ijodiy imtihonini topshiradi. Qabul komissiyasi tomonidan shakillantirilgan guruhlar 30 nafar abituriyentlardan iberat bo'lib, ijodiy imtihon guruhlari bo'yicha o'tkaziladi. Ijodiy (kasbiy) imtihonlar maxsus qurollar bilan jijozlangan auditoriyalarda bo'lib o'tadi.

Ijodiy (kasbiy) imtixon raisi, rejissyorlikdan kurs oluvchi pedagog, ovoz, nutq, vokal xamda rags mutaxassislarining tekshiruvni bilan o'tkaziladi. Sog'lon ovozning mayjudligi, ijodiy salohiyatga egaligi, organik yetishmovchiliklarning yo'qligi o'rGANiladi.

Apellyatsiya tartibi

Abituriyentlar tomonidan kasby (ijodiy) imtihon natijalar bo'yicha institut qabul komissiyasining apellyatsiyalar bilan ishlash hay'atiga natijalar e'lon qilingan kundan boshlab 24 soat davomida murojaat qilishlari mumkin.

Murojaat mazmunida faqat o'zinning ballari haqida bo'lsa qabul qilinadi, lekin boshqa abituriyentlar haqida yozilgan shikoyat arizalari qabul qilinmaydi.

Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari**

1. Abdullayeva M. "Dramatik teatr va kinoda aktyorlik mahorati" – "Tafakkur qanoti" nashriyoti-T.: 2014.
2. Volkenshteyn V. DramaturgiY. – M.: 1969.
3. G. Kristi. «Vospitaniiye aktyora shkoli Stanislavskogo» Izd. 2 - ye. M.Iskusstvo 1978 g.
4. Djon Benedikt. "Aktyoring o'z ustida ishlashi" (K.S.Stanislavsky) - 2-qism. Routledge .2008.
5. Lenard Petit "For the Actor" ("Aktyor texnikasi")- Taylor & Francis , 2009.
6. Maxmudov J. Maxmudova X."Aktyorlik mahorati "T.Lesson Press" nashriyoti, 2016y.
7. Maxmudov J "Rejissyorlik asoslari" Toshkent -2009y.
8. Maxmudova X. "Saxnaviy asarning xatti harakatlari tahlili" .T.: Fan vatexnologiy. T.: 2012.
9. Qodirov R."Rejissura asoslari" monografiya-"Navro 'z" nashriyoti-T.:2015.
10. Qodirov M. Navoiy va sahna san'ati – T., 2000.
11. Qodirov M. O'zbek xalq tomossa san'ati. – T., O'qituvchi, 1981.
12. Qodirov M. O'zbek teatri an'analari. – T.: G'. G'ulom nomidagi adabiyot va san'at nashriyoti, 1976.
13. Sayfullayev B., Mamatzosimov J. "Aktyorlik mahorati" T.: Fan va texnologiy. T.: 2012.
14. Stanislavskiy K. S. "Aktyoring o'z ustida ishlashi". T.Xo'jayev tarjimasi. T.: (qayta nashr) Badiiy adabiyot, 2010.
15. To'laxo'jayeva M.T-Teatr tanqidchiligi"-“San’at” journali nashriyoti; T.,2015.
16. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qaf'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlari Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollariga bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. //Xalq so'zi gazetasi. 2017 yil 16 yanvar, №11.
17. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olivjanob xalqimiz bilan birga quramiz. 2017 yil.
18. Mirziyoyev Sh.M.Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash-yurt taraqqiyoti va xalq faravonligining garovi. 2017 yil.
19. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va faravon, demokratik O'zbekiston davlatini birlgilida quramiz. 2017 yil.
20. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'naliishi bo'yicha HARAKATLAR STRATEGIYASI.

5150405 - Rejissyorlik (musiqiy teatr rejissyorligi) ta'lim yo'naliishi
“Ijodiy (kasbiy) imtihonlar dasturi va baholash mezonii” ning
professor v.b N.Qobilov va dotsent E.Yorbekovlar tomonidan
tuzilgan dasturiga

TAQRIZ

Bo'lajak musiqiy teatr rejissyorlarini qabul qilish, yugori malakatali kadrlar talabiga davogarlarni kasbiy (ijodiy) imthonini o'tkazish juda muhim ahamiyat kash etadi.

5150405 - Rejissyorlik (musiqiy teatr rejissyorligi) yo'naliishiga hujjatlarni qabul qilish va kirish imtihonlar “O'zbekiston respublikasi Olyi o'quv yurtlariiga qabul qilish qoidalar”ga muvofiq o'tkaziladi.

Ixtisoslik bo'yicha kirish imtihonlar, har bir ixtisoslik uchun ta'kidlangan qabul qilish qoidalariga muvofiq ravishda o'tkaziladi. Ixtisoslik bo'yicha imtihon o'tkazilishining ketma-ketligi, har bir Olyi o'quv yurtining qabul komissiyasi tomonidan o'matiladi va har yili qabul qilish qoidalar ko'rsatiladi.

O'zbekiston davlat san'at va madaniyat institutiga kirayotganlarga, yil mobaynida va imtihonlar oldidan konsultatsiyalar o'tkaziladi. Konsultatsiyalarning maqsadi – qabulning shartlari bilan tanishish, shu olyi o'quv yurtiga kirishni xoxlovhilarning qobiliyatini va tayyorgarlik darajasini aniqlanishdir. Konsultatsiyalar mobaynida pedagoglar, abituriyentlarni tanlagan ixtisosiga o'qitish imkoniyatiga qarab, o'z tavsiyalarini berishadi.

Mazkur ta'lim yo'naliishini bitirganlar professional teatrлarda, madaniyat va san'at muassasalarida, madaniyat va sport ishlari boshqarmasida ixtisoliyka mos lovazimlarda ishlashi mumkin.

Dasturdan joy olgan fanlar bo'yicha nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar teatr va san'atning boshqa sohalariiga, Malaka talablarini va namunaviy dasturlar asosida rejissyorlikni egallashi lozim bo'lgan talablar asosida barcha tizimlarga va barcha talablariga mos keladi.

Yugoridagilardan hulosha qilib 5150405 - Rejissyorlik (musiqiy teatr rejissyorligi) ta'lim yo'naliishi sohasida OTMga kirish uchun tuzilgan mahsus dasturni amaliyotga taysiya etaman.

O'zDSMI “Estrada va ommaviy tomoshalar san'ati”
kafedrasi dotsenti, san'atshunoslik fanlari nomzodi

M.R.Yusupova

5150405 - Rejissyorlik (musiqiy teatr rejissyorligi) ta'lim yo'nalishi
“Ijodiy (kasbiy) imtixonlar dasturi va baholash mezonii”ning professor
v.b N.Qobilov va dotsent E.Yorbekovlar tomonidan tuzilgan dasturiga

TAQRIZ

Dasturini tuzishda mualliflar sohaning o‘ziga xos yo’nalishlari, usul va uslublari aniq ko‘rsatib o’tganlar. O‘qishga kirayotganlar, ijodiy va tashkiliy ishlarga qobiliyatlari, hamda yuksak ijodkorlik, ijrochilik, tashkilotchilik, yo’nalishidagi fikrلash qobiliyatiga, asarmi tanlash va sahmalashtirilishida zaruriy jihatlarni bilish, tushunish, his qilish qobiliyatiga ega bo‘lishi talablari dasturda keltirilgan.

Dasturda rejissyorlik qobiliyatni sinashga mos talablar tanlangan. Dastur abituriyent ijro etadigan asarlar bir-biridan janr va mazmuni bo‘yicha ajralib turishi kerakligi, bu narsa abituriyentning qobiliyatini va ijodiy diopazozoning kengligini chiqarishga imkoniyat yaratilishiga qaratilgan, mualliflar yetuk mutahassis kadr tayyorlashsha zatur bo‘lgan boshqa talablarni xam qamrab olishga xarakat qilganlar. O‘qishga kiruvchi shaxs uchun dasturdagi barcha talablar soddha va tushunari qilib tuzib chiqilgan.

Rejissura fanining yordamchi fanlari bo‘lmish Aktyorlik maxorati, Sahna nutqi fanlarning talablari xam aniq ishlab chiqilgan. Mazkur fanlar Rejissuruning fundamental fani xisoblanadi. Sanab o‘tilgan jixatlarni amaliy nuqtai nazarдан o‘rganmay turib, Rejissura maxoratiga ega bo‘lish mumkin emas.

Dastur “Musiqali, dramatik teatr va kino san’ati” kafedrasi professor v.b N.Qobilov va dotsent E.Yorbekovlar tomonidan ishlab chiqilgan. Ushbu “ijodiy (kasbiy) imtixonlar dasturi va baholash mezonii” dasturini mutaxassis sifatida barcha talablariga mos keladi deb hisoblayman va uni tasdiqlash uchun tavsiya qilaman.

N.U. Maxmudova